

Summary

Yovk O. Theoretical analysis of the legal relationship terms of state and external security.

The paper analyzed the scientific views regarding relations between the concepts «national security» and «external security». Established as a public and external security are interrelated components of national security, defined – a set of pre-defined objective, public relations, aimed at protecting the vital interests of human and civil society and the state in which people are provided with sustainable development, early detection, prevention and neutralization of threats to national interests in various spheres of public community. These concepts are not identical. Public Safety – part of national security, state security state, sovereignty, territorial integrity and social harmony that is provided by government as law and real. External security, as a kind of national security it is – the level of protection provided by the state is an active business activities of government, administration of justice and to combat overt and potential foreign and foreign threats to national security interests.

Key words: security, national interests, threats, areas of public policy, public and external security.

Отримано 10.06.2013

УДК 34.037

М. Й. ГАВРЕЦЬКА

Марина Йосипівна Гаврецька, здобувач Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА КОНСТИТУЦІЙНИМИ АКТАМИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА (ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ)

Перша світова війна призвівши до великих потрясінь в багатьох державах, в тому числі і в могутній Австро-Угорській імперії, спричинила до масових незадоволень мешканців монархії, що в результаті призвело до її падіння. Після розпаду монархії Габсбургів в жовтні 1918 р. владу в Східній Галичині взяла в свої руки Українська Національна Рада на чолі з Євгеном Петрушевичем. Проте, наміри українців щодо створення на теренах Східної Галичини нової української держави ніяким чином не зупинили прагнень поляків відродити на цих територіях Польську державу. У той час, як українці докладали усіх зусиль в розбудові на руїнах Австро-Угорської імперії власної держави, поляки також не втрачали часу.

Фактично долю Східної Галичини, Волині, Буковини й Закарпаття визначили на Паризькій конференції країни Антанти і США. За рекомендацією конференції послів Антанти в березні 1923 р. було узаконене право Польщі на Східну Галичину¹.

Відроджена у 1918 р. Друга Річ Посполита мала найвищий відсоток національних меншин у тогочасній Європі. 1921 року поляки склали 69,2 %, українці – 14,3 %, євреї – 7,8 %, білоруси – 3,9 %, німці – 3,9 %. Разом меншини становили 29,8 %, тобто близько третини населення Польщі².

Фактично з моменту окупації Галичини, основним чинником польської політики стало врегулювання української проблеми. Саме українське питання у національній політиці Другої Речі Посполитої, на думку І. Гловацького, було найбільш складним для вирішення і найважливішим з точки зору стабільної ситуації у країні. Це зумовлювалось певними обставинами, зокрема: українців у Польщі серед національних меншин було найбільше; вони проживали компактно, в основному на теренах Західної України, що перебувала в безпосередній близькості до кордонів більшовицької Росії та Радянської України – головного, на думку влади, потенційного ворога Польщі; українське населення, на відміну від інших національних меншин, відзначалося високим рівнем національної самосвідомості та прагненням до політичного й національного визволення, до творення незалежної та суверенної держави³.

Взявши на себе ряд зобов'язань, у тому числі й вирішення українських питань, Польська держава отримала вагому міжнародну підтримку. Зокрема, 28 червня 1919 р., на Паризькій мирній конференції Польща зобов'язалася перед державами Антанти гарантувати українському населенню культурну автономію⁴. Саме 28 червня 1919 р. у Версалі Польща підписала трактат з основними союзними державами: Сполученими Штатами Америки, Великою Британією, Францією, Італією та Японією⁵.

Згідно артикулу 7 Розділу I Версальського трактату, Польща зобов'язувалася, що всі польські громадяни незалежно від раси, мови чи релігії визнавалися рівними перед законом і могли користуватися всіма цивільними та політичними правами. Різниця в релігії чи переконанні не мала перешкоджати польським громадянам користуватися цивільними та політичними правами, зокрема, коли мова йшла про допуск до державної влади, функцій та почесей або для виконання різних професійних та галузевих обов'язків. Гарантувалося, що не буде видано жодного обмеження щодо вільного вживання польськими громадянами будь-якої мови в приватних чи комерційних стосунках, релігійних справах, пресі або в публікаціях будь-якого роду чи на публічних зібраннях. Незважаючи на встановлення польським урядом офіційної мови, мали бути визнані для польських громадян інші мови, окрім польської, необхідними для сприяння у використан-

ні їхніх мов у судах як усно, так і письмово⁶. Польські громадяни, які належали до етнічних, релігійних чи мовних меншин могли використовувати права в такому ж самому трактуванні і з такими самими законними гарантіями, як і інші польські громадяни. Також вони мали рівні права щодо створення, управління й контролю власним коштом добродійних, релігійних чи соціальних інституцій, шкіл та інших закладів виховання, а також право вільного вживання в них власної мови і вільного виконання в них своєї релігії (артикул 8)⁷. У містах і повітах, де значна частина громадян користувалися іншою мовою, ніж польська, польський уряд мав врегулювати належним чином питання народної освіти та забезпечити в школах, дітям тих польських громадян, навчання в їх рідній мові (артикул 9)⁸.

Враховуючи міжнародну громадську думку поляки оголосили про готовність зі своєї сторони поважати права українців та інших національних меншин, які проживали в Польській державі. Свої зобов'язання польський уряд фактично втілював в Конституції Речі Посполитої Польської, прийнятої 17 березня 1921 р., в основу якої були покладені основні положення Версальського договору.

У розділі V Березневої Конституції 1921 р. були визначені мета й завдання держави стосовно громадян. Держава, як політична організація, в першу чергу, була створена для охорони інтересів кожної людини. Визначаючи становище особи в суспільстві, законодавці керувалися концепцією ліберальної держави, згідно з якою інтереси кожної конкретної людини були вищими, ніж інтереси держави. Польща як держава, яка стала на демократичний шлях розвитку, конституційно гарантувала забезпечення широких свобод для розвитку економічної, політичної, національної і культурної діяльності громадян⁹.

Зокрема, в 95 статті V розділу Конституції проголошувалося, що Річпосполита Польська гарантує на своїй території цілковиту охорону життя, свободи та ім'я всім без різниці походження, народності, мови, раси чи релігії¹⁰. Кожному громадянину гарантувалося право на збереження своєї народності та плекання своєї мови і народних властивостей. Особливим державним законом національним меншинам Польської держави мав забезпечитись повний та вільний розвиток їх народних властивостей за допомогою автономних місцевих зв'язків. Держава отримувала в стосунках до їх діяльності, в разі потреби, право контролю та доповнення (артикул 109). Польським громадянам, які належали до національних, віросповідних та мовних меншин надавалося рівне з іншими громадянами право створення, нагляду і управління своїм власним коштом добродійних, релігійних та соціальних закладів, шкіл та інших закладів виховання, а також вільного використання в них своєї мови та виконання приписів своєї релігії (артикул 110)¹¹.

У той же час, польська влада вважаючи Галичину виключно польським краєм, повністю підпорядкувала собі її політичне, культурне та економічне життя не враховуючи, при цьому, потреб та інтересів українського народу. Для реалізації своїх загарбницьких планів 20 січня 1920 р. польським урядом був прийнятий Закон «Про скасування Галицького Крайового Сейму та Крайового Виділу»¹². У березні 1920 р., скасувавши саму назву краю, Галичину стали іменувати «Східною Малопольщею», а Волинь і Полісся – «східними кресами»¹³.

Водночас польською владою почала активно здійснюватися колонізація усіх сфер суспільного життя: українців усували з державної та громадської служби, українські школи закривалися, або оберталися на утраквістичні, тобто двомовні – польсько-українські, або чисто польські, у Львівському університеті були скасовані всі українські кафедри. Українську мову було заборонено публічно вживати.

На думку О. Субтельного, найкраще передавав напружені стосунки, що існували у Східній Галичині між українською більшістю й новою польською адміністрацією протягом періоду 1919–1923 рр., вираз «взаємне невизнання»¹⁴. Не визнаючи польської влади галицькі українці бойкотували перший польський перепис населення 1921 р., перші парламентські вибори до польського сейму 1922 р., протягом 1921–1925 рр. був організований Львівський (таємний) Український Університет, з більш як 50 кафедрами і близько 1 500 студентів¹⁵.

3 грудня 1920 р. польським урядом було прийнято закон згідно з яким на колишніх землях Королівства Галиції і Володимирії та Великого Князівства Краківського утворювалися воєводства: Краківське, Львівське, Станіславівське та Тернопільське (артикул 1)¹⁶, а розпорядженням Ради міністрів від 14 березня 1921 р. було організовано тимчасову адміністративну владу на територіях зазначених воєводств¹⁷. Поділивши Східну Галичину на воєводства, Польща фактично самовільно скасувала кордони між Східною Галичиною та Польщею, не узгоджуючи даний момент з державами Антанти.

Проте, під тиском міжнародної громадськості в 1922 р. польська влада змушена була прийняти рішення щодо врегулювання українсько-польських відносин. У вересні 1922 р. в часописі «Діло» був опублікований проект воєводської автономії для Східної Галичини запропонованої польським урядом. Цікавими для уваги є параграфи, що стосувалися врегулювання національних питань. Так згідно з § XXII державні влади і суд могли користуватися в своєму внутрішньому урядуванні польською мовою, а в зазначених трьох воєводствах у відносинах зі сторонами, письмова кореспонденція, прийняття зізнань, протоколів та ведення розправ мали здійснюватися їх рідною мовою, тобто українською. Державні закони, воєводські і всякі інші урядові оголошення повинні були публікуватися польською та українською мовами. Самоуправні влади, кожна зокрема, могла визначати свою внутрішню і зовнішню урядову мову, однак вони зобов'язані були приймати листи і давати відповідь на них в другій мові. Кожна національна курія для шкіл своєї національності самостійно вирішувала питання мови викладання та навчання інших мов в школах (§ XXIII). При призначенні державних урядів та посад на просторі згаданих воєводств повинна була звернена особлива увага на те, щоб національний склад урядових сил відповідав потребам двох національностей (§ XXIV). При при-

значенні посад в міністерствах і центральних урядах української національності гарантувалася національна кількість посад, яка мала відповідати її потребам. Особливо в міністерстві віросповідань і освіти мали бути утворені окремі департаменти для справ греко-католицької церкви і для справ українського шкільництва, зайняті урядовцями української народності (§ XXV)¹⁸.

26 вересня 1922 р. польським сеймом був прийнятий закон «Про підстави загального воєводського самоврядування і зокрема воєводств Львівського, Тернопільського і Станіславівського», який був опублікований в часописі «Діло»¹⁹. Слід зазначити, що статті закону щодо врегулювання національних відносин дещо відрізнялися від параграфів оприлюдненого напередодні проекту. Зокрема, в ст. 23 зазначалося, що влади і державні суди, які вживали у внутрішньому урядуванні польську мову, зобов'язані були відповідати на заяви сторін їхньою мовою, тобто по-польськи чи по «руськи», а також мали приймати до протоколу та під час ведення розправи усні зізнання двома мовами. Самоуправні влади самостійно визначали мову внутрішнього урядування (хоча в проекті йшла мова і про самостійний вибір зовнішньої мови урядування!). Мова викладання у школах, які утримувалися однією з палат воєводського сеймику, визначалася тією ж самою палатою (ст. 24). Воєводські закони та різні урядові рішення повинні були оголошуватися на польській і руській мові в урядовому воєводському часописі. Закони, розпорядження та інші державні акти, які мали загальнообов'язкову силу через оголошення у віснику законів Речі Посполитої мали передаватися до відома воєводств у воєводському урядовому часописі руською мовою (ст. 26)²⁰.

Характерними відмінностями закону, в першу чергу, була обмеженість його статей, що стосувалися національних прав, а також відсутність важливих положень проекту, а саме параграфів XXIV та XXV, які гарантували призначення урядовців української народності на посади в державних урядах, в міністерствах та центральних урядах. Крім цього, статтями закону не передбачалося створення при міністерстві віросповідань та освіти департаментів для врегулювання справ греко-католицької церкви та українського шкільництва, очолювані українцями, про що було заявлено в проекті закону.

Відсутність таких важливих положень порушувало, в першу чергу артикул 7 Версальського трактату, в якому йшла мова про права громадян користуватися цивільними та політичними правами, зокрема бути допущеними до державної влади, а також артикул 96 Конституції 1921 р., в якому гарантувався рівний доступ до публічної влади для всіх громадян Польської держави. Недопущення українців до органів державної влади як воєводств, так і Польської держави, одразу ставило під сумнів гарантії мовних прав української нації. Зокрема, в ст. 24 закону про воєводства передбачалося, що мова викладання у школах визначалася однією з палат воєводського сеймику, але враховуючи те, що його склад був в основному польським, то відповідно питання мови викладання вирішувалося на користь польської мови. Таким чином, польський уряд прийнявши закон про воєводства, в дійсності не мав на меті змінити статус українських земель та реалізувати права і свободи українського населення. Він зробив це радше тільки для задоволення вимог міжнародної громадськості, а не для залагодження польсько-українських конфліктів.

У 1923 р., після того як польський уряд знову запевнив західні держави в тому, що він надасть автономію Західній Галичині, дозволить користуватися в органах адміністрації поряд з польською й українською мовою та відкріє для українців університет, Рада послів визнала суверенітет Польщі над Східною Галичиною. Це рішення було для західних українців кроком назад, оскільки, на їх погляд, воно залишало їх на милість їхнього найгіршого ворога²¹.

Проте, українці, які у власній історії вже реалізували своє право на самовизначення, не мали наміру зрікатися прав державної нації та не бажали поступатися на чийсь користь своїми суверенними правами. Безупинна боротьба українського народу за елементарні національні права ще більше загострювала і без того складні стосунки з польською владою.

«Не буде перебільшенням сказати, що саме боротьбі за мову й школу ми завдячуємо ворожисть до Польщі й поляків з боку української молоді, яка на території Східної Малополющі охоплена ворожими настроями на 100 %», – зазначали спеціалісти з відділу національностей польського МВС. Навіть та частина крайової молоді, яка спромагалася добути гімназійну чи вищу освіту, не мала шляхів до позитивної праці – окрім як в українських організаціях, де для всіх місяця не вистачало. Щороку на ринок праці виходило 2 500 українців-випускників середніх і вищих шкіл. «Державні уряди для них закриті, торгівлю змоноплізували євреї. Бувають випадки, коли інтелігент вертає в село, де нема для нього заняття, бо господарство замале і його без труду обробляють батьки, брати, сестри... по закінченні шкіл інтелігенція українська животіє в трагічних умовах. Часто буває, що українець з освітою продає в кіоску цигарки та сірники». Не дивно, що в таких умовах злюмпенізована молодь легко піддавалася революційній пропаганді й поповнювала лави націоналістичного підпілля²².

Для знищення національної свідомості українського населення польський уряд безупинно проводив різні акції, щоб придушити і залякати українців. За словами І. Шевчука, порушення конституційних громадянських та політичних прав українців набули такого масового характеру, що попри демократичні засади, закріплені в березневій конституції, Польща діяла на цих територіях як антидемократична, поліцейська держава²³. У період з 1926 по 1935 рр. польським урядом було видано 276 нормативних актів, які мали силу закону. Більшість з них містили норми, які обмежували права громадян та дозволяли державним органам застосовувати репресії²⁴.

У 1930 р. польська адміністрація під приводом «пацифікації», тобто заспокоєння українського селянства, організувала масовий погром і мордування українського населення в різних регіонах краю за допомогою військових і поліцейських відділів²⁵. Зазвичай, до числа неблагоннадійних входили, окрім «національної активної»

молоді й селян, і вся нечисленна сільська інтелігенція: вчителі, працівники кооперації, «Просвіт» тощо – без огляду на їх політичну активність чи навпаки, аполітичність. Для священників теж не робилося винятку²⁶.

Зростаюча поляризація сил і політичних настроїв, загострення політичних суперечностей у керівництві держави, претензії і амбіції політичних партій стосовно реалізації власних політичних програм мали негативний вплив на функціонування державно-політичної системи²⁷. У результаті, в державі склалася ситуація, яка вимагала змін не лише в політичному житті, а й змін у конституційному ладі республіки. Постало питання створення нової Конституції, яка б базувалася на нових ідеологічних основах, яка б врегулювала найважливіші державні питання: визначення провідної ролі глави держави, компетенції Сенату, окреслення відносин між державою та її громадянами. Держава, за задумом творців нової Конституції, повинна бути спільним благом для всіх його громадян, незалежно від походження, оскільки «за допомогою державного апарату можна примусити слухатися, але не можна примусити до творчості»²⁸.

23 квітня 1935 р. була прийнята нова конституція Польської держави, так звана квітнева Конституція, яка складалася з чотирнадцяти розділів, що містили в собі 81 артикул²⁹. На відміну від Березневої Конституції, яка містила в собі розділ, що гарантував основні права та свободи громадян, в тому числі й право на розвиток своєї народності та її мови, Конституція 1935 р. не мала таких пунктів. Однак окремі положення щодо прав громадян все таки були передбачені в кількох статтях, зокрема в артикулі 5, ч. 2 зазначалося, що держава забезпечує громадянам можливість розвивати свої особисті цінності та свободу совісті, слова та зібрань (ч. 3)³⁰.

Як зазначає О. Паславська, Квітнева Конституція надавала перевагу колективним інтересам над індивідуальними, акцентувала увагу на обов'язках громадянина перед державою. Такий підхід забезпечував провідну роль держави, її органів у суспільному житті, відкриваючи шлях до втручання у суспільні, економічні, культурні відносини громадян³¹. Однак, політика «нормалізації» не принесла значної зміни у польському ставленні до українців. З 1938 р. почалися погроми українського населення й установ польськими шовіністичними угрупованнями. У містах проводили інтенсивну колонізацію (усунення з державних посад українців православного віросповідання, закриття українських навчальних закладів, українських друкованих видань тощо)³².

Проте, на думку О. Субтельного, попри свою дискримінаційну політику Польща була державою, заснованою на конституційних засадах. Узагалі польські закони надавали українцям можливість, хоч і обмежену, чинити опір чи принаймні протестувати проти державної політики. Це означало, що попри свій статус другосортних громадян, українці в Польщі були в кращому політичному становищі, ніж їхні співвітчизники в СРСР³³.

Таким чином, Польща міжвоєнного періоду, яка репрезентувала себе на початку відродження державності, демократичною парламентською державою в процесі свого державотворення перетворилася на авторитарну державу з обмеженою у законодавчому порядку можливістю громадськості впливати на державні справи та державне управління. Конституція 1935 р., зосередивши в руках Президента всю державну владу, практично обмежила національні меншини щодо можливості реалізації громадянських прав і свобод, що, зокрема, призвело до суттєвого обмеження правового режиму використання української мови в усіх сферах життя суспільства Східної Галичини.

¹ Петровський В. В., Радченко Л. О., Семененко В. І. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В. В. Петровський, Л. О. Радченко, В. І. Семененко. – Х.: Школа, 2007. – С. 348.

² Гловацький І. Ю. Українські адвокати у політичних судових процесах у Східній Галичині (1921–1939 рр.) – Львів: Тріада плюс, 2003. – С. 17.

³ Там само. – С. 39.

⁴ Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України / Ред. Я. Грицак, О. Романів. – Львів: Вид-во Наукового товариства імені Т. Шевченка у Львові, 1991. – С. 106–107.

⁵ Traktat między głównymi mocarstwami sprzymierzonymi i stowarzyszonymi a Polska podpisany w Wersalu 28 czerwca 1919 r. / Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. – № 110. – 1919. – S. 1933–1946.

⁶ Там само. – S. 1938.

⁷ Там само.

⁸ Там само – S. 1939.

⁹ Паславська О. Я. Становлення та конституційний розвиток Польської Республіки (1918–1939 рр.): Дис. ... канд. юрид. наук. – Львів, 2006. – С. 106.

¹⁰ Ustawa z dnia 17 marca 1921 roku Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej / Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. – № 44. – Т. 1. – 1921. – S. 650.

¹¹ Там само. – S. 653.

¹² Ustawa z dnia 30 stycznia 1920 r. o zniesieniu Sejmu i Wydziału Krajowego b. Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem / Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. – № 11. –Т. 1. – 1920. – S. 112–113.

¹³ Петровський В. В., Радченко Л. О., Семененко В. І. Вказана праця. – С. 392–393.

¹⁴ Субтельний О. Україна: історія / Пер. з англ. Ю. І. Шевчука; Вступ. ст. С. В. Кульчицького. – К.: Либідь, 1991. – С. 369–371.

¹⁵ Жуковський А., Субтельний О. Вказана праця. – С. 107.

¹⁶ Ustawa z dnia 3 grudnia 1920 r. o tymczasowej organizacji władz administracyjnych II instancji (województw) na obszarze b. Królestwa Galicji i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem oraz na wchodzących w skład Rzeczypospolitej Polskiej obszarach Spisza i Orawy / Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. – № 117. –Т. 2. – 1920. – S. 2064–2065.

¹⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 marca 1921 roku do ustawy z dnia 3 grudnia 1920 roku o tymczasowej organizacji władz administracyjnych drugiej instancji (województw) na obszarze b. Królestwa Galicji i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem oraz

na wchodzących w skład Rzeczypospolitej Polskiej obszarach Spisza i Orawy / Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. – № 39. – Т. 1. – 1921. – С. 514–525.

¹⁸ Польський проект воєвідської автономії для Східної Галичини / Діло, четвер 7 вересня 1922. – Ч. 6. – С. 3–4.

¹⁹ «Автономія» / Діло, Львів, субота 30. вересня 1922. – Ч. 23 (9.855) – С. 1–2; Діло, Львів, неділя 1. жовтня 1922. – Ч. 24. (9.856) – С. 2–3.

²⁰ Там само. – Ч. 24. – С. 3.

²¹ *Субтельний О.* Вказана праця. – С. 371.

²² *Скакун Р.* «Пацифікація»: польські репресії 1930 року в Галичині. – Львів: Видавництво Українського католицького університету. – 2012. – С. 23.

²³ *Шевчук І. І.* Організація і діяльність органів прокуратури Республіки Польща на території Східної Галичини (1919–1939 рр.): Дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2088. – С. 38.

²⁴ Там само. – С. 39.

²⁵ *Дорошенко Д.* Історія України. – Фотостатом 3-го видання. – Краків – Львів, 1942. – Нью-Йорк – 1957: Видавнича корпорація «Булава». – С. 245.

²⁶ *Скакун Р.* Вказана праця. – С. 51.

²⁷ *Паславська О. Я.* Вказана праця. – С. 132.

²⁸ Там само. – С. 146.

²⁹ Ustawa Konstytucyjna z dnia 23 kwietnia 1935 r. / Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. – № 30. – 1935. – S. 497–508.

³⁰ Там само. – S. 497–498.

³¹ *Паславська О. Я.* Вказана праця. – С. 149–150.

³² *Жуковський А., Субтельний О.* Вказана праця. – С. 109.

³³ *Субтельний О.* Вказана праця. – С. 371.

Резюме

Гаврецька М. Й. Правовий режим української мови за конституційними актами Республіки Польща (Другої Речі Посполитої).

У статті розглянуто конституційні акти Польської Республіки, які визначали правовий режим української мови на території Східної Галичини. Проаналізовано основні положення конституційно-правових актів Польської Республіки, зокрема Березневої Конституції 1921 р., які передбачали гарантії мовних прав національних меншин в усіх ланках суспільного життя, у тому числі й українців. Автором розглянуто зміст Квітневої Конституції 1935 р., яка, на відміну від її попередниці, не містила в собі гарантій на реалізацію громадянами права на розвиток своєї народності та її мови, що свідчило про авторитарний характер Польської держави.

Ключові слова: Польська Республіка, Березнева Конституція 1921 р., Квітнева Конституція 1935 р., Східна Малопольща, українська мова.

Резюме

Гаврецькая М. И. Правовой режим украинского языка за конституционными актами Республики Польша (Второй Речи Посполитой).

В статье рассмотрены конституционные акты Польской Республики, которые определяли правовой режим украинского языка на территории Восточной Галиции. Проанализированы основные положения конституционно-правовых актов Польской Республики, в частности Мартовской Конституции 1921 г., которые предусматривали гарантии языковых прав национальных меньшинств во всех звеньях общественной жизни, в том числе и украинского. Автором рассмотрено содержание Апрельской Конституции 1935 г., которая, в отличие от ее предшественницы, не содержала в себе гарантий на реализацию гражданами права на развитие своей народности и ее языка, что свидетельствовало об авторитарном характере Польского государства.

Ключевые слова: Польская Республика, Мартовская Конституция 1921 г., Апрельская Конституция 1935 г., Восточная Малопольша, украинский язык.

Summary

Havretska M. Legal regime of the ukrainian language in the constitutional acts of the Republic of Poland (Second Polish Republic).

The article considers the constitutional acts of the Republic of Poland, which determined the legal status of the Ukrainian language in Eastern Galicia. Analyzed the main provisions of the constitutional and legal acts of the Republic of Poland, including the March Constitution of 1921, which provided guarantees of language rights of national minorities at all levels of public life, including Ukrainian. The author examined the contents of the April 1935 Constitution, which unlike its predecessor did not contain safeguards to exercise their right to develop their nation and its language, indicating the authoritarian character of the Polish state.

Key words: Republic of Poland, Constitution the March 1921, Constitution the April 1935, Eastern Lesser Poland, the Ukrainian language.

Отримано 7.06.2013